

پزشکی قانونی - کارشناسی مشکل

دکتر صمد قضائی

در کتاب چینی سن آن رو هو که سال ۱۲۴۷ میلادی تحریر یافته نوشته شده است :
برای اثبات ابوت فردی نسبت به کودک که مادر کودک فرزند خود را به آن شخص
نسبت می دهد کافی است که از خون آن شخص و کودک مزبور قطره قطره در داخل
یک کوزه آب بریزید اگر خونها حل شد و به هم نچسبید و رسوبی بوجود نیامد نسبتی
بین آن دو نیست ولی اگر دو خون بهم چسبید و رسوب حاصل گردید نسبت پدر و
فرزندی بین آن دو برقرار است . در صورتی که نسبت پدری به شخص متوفایی داده شود
خون کودک را روی استخوان آن فرد متوفی بریزند اگر خون از استخوان به سهولت پاک
شد بین آن دو رابطه ای وجود ندارد ولی اگر پاک نشد کودک به آن مرد نسبت داده می
شود .

مسلماً چینی های عاقل و فرزانه با انجام دادن این آزمایش وظیفه پزشکی قانونی را بجا می
آوردند و به این وسیله به قضات چینی امکان می دادند که باخاطری مطمئن و وجدانی
آسوده رأی خود را بدهند و فرشته عدالت را از خود خشنود سازند . امروزه پس از
گذشت قرنهای متمادی و سالیان دراز از آن تاریخ باز در پزشکی قانونی برای اثبات همچو
ادعائی از آزمایش خون کودک و پدر احتمالی استفاده می شود منتهی برای این امر به

یک کوزه آب زلال اکتفاء نمی گردد بلکه برای پی بردن به حقیقت امر بطور عملی ، آزمایشگاههای مجهز و کارکنانی تعلیم دیده و ماهر تجهیز شده اند تا بتوانند با انجام دادن ده ها آزمایش روی گروههای خونی و پروتئینی و ایچ . ال . ای با احتمالی قریب به یقین یعنی ۹۹۸ در هزار ثابت کنند که فرزند مزبور متعلق به مرد مذکور می باشد یا نه .

اگر در سابق گفته می شد که خون ، اقیانوس وسیعی از دانستنیهاست و مواردی که در ترکیب آن وجود دارد بی نهایت زیاد و اعمال آن عناصر فوق العاده پیچیده و حیرت آور است امروزه اقیانوس وسیع را می توان به هر یک از عناصر خونی اطلاق کرد نه خود خون ، یک سلول خونی به تنهایی دنیایی است و حیرت آور ، علم انسان امروزی ، در جستجوی حقیقت ، نهایت وجودی یک گلبول خونی را تجسس می کند و مطالعه دیگری ، روی خود گلبول نیست که دارای چند میکرن (هزارم میلیمتر) قطر است بلکه روی کروموزومها و از آنها گذشته روی ژنهای آن انجام می گیرد یعنی روی ذرات موجود ریزی که در حقیقت در حد مولکولی بوده و ریزترین ذرات موجود در عالم حیاتند . بدین ترتیب مشاهده می گردد که تحقیقات امروزی روی خون ، دیگر نمی تواند روی یک کوزه آب زلال انجام گیرد بلکه بطوری که فوقاً اشاره شد برای این منظور نیاز به وجود آزمایشگاههای مجهز و متخصصین کار آزموده می باشد تا بتوانند تاریکی های جهالت و ابهام را به نیروی علم و دانش بشکافند و حقایق امر را واضح و آشکار سازند .

این نمونه از پیشرفته‌ها و تحولات علمی است که در پزشکی قانونی مورد استفاده قرار گرفته و نظایر آن فراوانند یعنی پزشکی قانونی امروزی در کشف حقیقت و پی بردن به رموز حیاتی موجود زنده ای که انسان نام دارد و معمولاً مورد کارشناسی او قرار می‌گیرد

به معلومات اولیه و وسایل ابتدایی اکتفاء نمی‌کند بلکه با دانشکافی و تجهیزات کامل وظیفه اصلی خود یعنی کارشناسی روی جسم و جان آدمی را که از طرف مجریان عدالت به او محول می‌شود به انجام می‌رساند .

می‌دانیم که مجریان عدالت در انجام وظایف خود جهت صدور رأی صواب نیاز به شناختن حقیقت و اطلاع کامل از کنه مسائل دارند که غالب اوقات به کمک کارشناسان

مختلف توفیق آن را می‌یابند . کارشناسی ، که در رابطه با جسم و جان آدمی مورد مشورت قرار می‌گیرد پزشکی قانونی است یعنی آنجا که امر قضا نیاز به کسب اطلاع از مسائل مربوط به انسان دارد به او مراجعه می‌کنند و از او انتظار دارند که با دقت و موشکافی کامل مسأله را بررسی کرده اطلاعاتی صحیح و قابل اعتماد و اطمینان به وی

ارائه نماید متأسفانه این امر با مشکلاتی برخورد می‌کند که ناشی از انسان یعنی از این موجود بیولوژیک است که تابع تمام تحولات و تغییرات زیستی بوده و با ثبات و یکنواختی ، سازگاری چندانی ندارد برای روشن شدن این مطلب به چند مثال اشاره می‌کنیم :

ترس و وحشت ناگهانی و شدید می تواند در بعضی از افراد باعث مرگ آنی گردد در صورتی که در مورد اکثر مردم این چنین نیست همینطور است خوشحالی و هیجان زدگی شدید که می تواند در زمینه مساعدی موجب مرگ آنی شود زن حامله ای امکان دارد با مختصر ضربه ای سقط کند و آبستن دیگری ممکن است متحمل ضربات و صدمات شدیدی مثلاً در یک تصادف اتومبیل بشود و سقط نکند. شخص ممکن است در اثر تزریق یک قطره از دارویی در اثر شوک آنافیلاکتیک بمیرد درحالی که چندین تزریق کامل از همان دارو در اشخاص دیگر کوچکترین خطری بهجند نیاورد. دختر باکره ای ممکن است مورد تجاوز جنسی قراربگیرد ولی بعلت داشتن نوعی پرده (الاستیک)علائم ازاله بکارت یعنی پارگی بوجود نیاید و یا مثلاً در مورد شخص مصدومی که جراحات چندی برداشته و تعیین مدت درمان ، ضرورت پیدا کرده است زمان معقولی مطابق موازین علمی تعیین می شود که امکان دارد در پایان آن مدت شخص بهبودی یابد و مسأله فیصله پیدا کند ولی امکان نیز دارد که همان شخص در اثر افزوده شدن عارضه ای ناشی از سن و سال یا مستعد بودن زمینه مزاجی یا شرایط درمانی نامناسب و غیر صحیح بمیرد و یا ممکن است عارضه ای اضافه گردد که مدت درمان را طولانی تر کرده و مدت تعیین شده را از اعتبار بیندازد و نمونه های فراوان دیگری از این قبیل که نشاندهنده مشکلات کارشناسی روی انسان می باشد که پزشکان قانونی با آن روبرو هستند .

خوشبختانه ترقیات اخیر علوم پزشکی و زیست شناسی و بیوشیمی و غیره که پزشکی قانونی الهام گیرنده از آنهاست در سالهای اخیر کمک فوق العاده زیادی به این رشته کرده و آن را قادر ساخته که علیرغم مشکلاتی که فوقاً اشاره شد تا حد زیادی اسرار نهانی انسانی را بشکافد و مجریان عدالت را یاری و یآوری نماید منتهی قدرت پزشکی قانونی در این باره بسته به استفاده هایی است که از پیشرفتهای علمی عصر حاضر می کند یعنی آنجا که پزشکی قانونی از این اطلاعات و امکانات برخوردار است کارآیی آن فوق العاده زیادتر و قوی تر از جاهایی است که هنوز از این پیشرفتهای علمی بهره شایانی نبرده اند در نتیجه در راه تقویت قضا و اجرای صحیح عدالت بنظر میرسد که بهترین راه موفقیت ، تقویت پزشکی قانونی بعنوان یک مرکز کارشناسی اصلی و تجهیز آن به امکانات مدرن آزمایشگاهی و تحقیقاتی باشد که توأم با فراهم آوردن امکانات تحصیل و مطالعه جهت تکمیل و تخصصی برای پزشکان علاقمند و مسؤول ، می تواند پیشرفتهای شگفت آور علمی امروز را در خدمت قضا و اجرای صحیح عدالت که غایت مطلوب همگان است قرار دهد .

نیازی به گفتن نیست تا پزشکان قانونی به معلومات و پزشکی قانونی به تجهیزات امروزی مجهز نگردند و علم و دانش نتواند اسرار نهفته و نهانی جسم و جان آدمی را برای دستگاه عدالت بشکافد و آشکار سازد مشکل بتوان تصور کرد که فرشته عدالت را از مجریان عدل و داد رضایتی حاصل آید .